

Forum Standaardisatie

Wilhelmina v Pruisenweg 104
2595 AN Den Haag
Postbus 84011
2508 AA Den Haag
www.forumstandaardisatie.nl

notitie

Opname COINS-standaard
(uitwisselingsformaat voor bouw informatie) op
de lijst met open standaarden

FORUM STANDAARDISATIE 25 APRIL 2018

Agendapunt:	3A		
Bijlagen:	Expertadvies COINS 2.0-standaard Toetsing criterium 'Open standaardisatieproces' COINS 2.0 Reactie CIO-beraad n.a.v. consultatieronde		
Aan:	Forum Standaardisatie		
Van:	Stuurgroep Standaardisatie		
Datum:	29 maart 2018	Versie	0.9

Aanleiding en achtergrond

Opname van de standaard is van belang omdat COINS 2.0 (uitwisselingsformaat voor bouw informatie) het mogelijk maakt om de verschillende soorten informatie en documenten die in bouwprocessen worden vastgelegd en uitgewisseld, in samenhang in één container kunnen worden vastgelegd en uitgewisseld. Hierdoor kunnen opdrachtgevers en opdrachtnemers gedurende de gehele levenscyclus van het bouwtraject samenwerken, ondanks dat zij verschillende softwaresystemen en/of methodieken gebruiken. Geadviseerd wordt om COINS 2.0 als 'pas toe of leg uit'-standaard op de lijst met open standaarden te nemen. Opname van de standaard is wel gebonden aan de voorwaarde dat de beheerdocumentatie van de standaard vastgesteld en gepubliceerd is op de website het BIM (Bouw Informatie Management) Loket.

Betrokkenen en proces

COINS 2.0 is aangemeld door het BIM Loket op 26 april 2017. Door het Bureau Forum Standaardisatie is een intakegesprek gevoerd met de indiener van de standaard. Tijdens de intake is de standaard getoetst op de uitsluitingscriteria en is er een eerste inschatting gemaakt van de kansrijkheid van de procedure. Naar aanleiding hiervan heeft het Forum Standaardisatie besloten de standaard in procedure te nemen. Op basis van dit besluit is de expertgroep op 14 september 2017 bijeengekomen om de standaard, de aandachtspunten en de openstaande vragen uit het voorbereidingsdossier te bespreken. Tijdens deze bijeenkomst is ook het advies ten aanzien van het functioneel toepassingsgebied vastgesteld. Het expertadvies is vervolgens van 23 februari – 23 maart 2018 beschikbaar gesteld voor publieke consultatie. Het CIO-Beraad heeft tijdens de openbare consultatie een reactie gegeven op het expertadvies van COINS.

Consequenties en vervolgstappen

Er zijn geen specifieke risico's verbonden aan de keuze. Het Forum Standaardisatie zal op basis van het Forumadvies een advies aan het Overheidsbreed Beleidsoverleg Digitale Overheid opstellen. Het Overheidsbreed Beleidsoverleg Digitale Overheid bepaalt uiteindelijk op basis van het advies of COINS 2.0 op de lijst met open standaarden wordt opgenomen met als status 'pas toe of leg uit'.

Gevraagd besluit

Het Forum Standaardisatie wordt gevraagd om in te stemmen met onderstaand advies:

Het Forum Standaardisatie adviseert het Overheidsbreed Beleidsoverleg Digitale Overheid om:

1. COINS 2.0 op te nemen als 'pas toe of leg uit'-standaard op de lijst met open standaarden voor het hieronder geformuleerde toepassings- en organisatorisch werkingsgebied.
2. In te stemmen met de additionele adviezen ten aanzien van de adoptie van COINS 2.0, zoals hieronder geformuleerd.

Ad 1 Opname van COINS 2.0 op de lijst met open standaarden

Geadviseerd wordt om COINS 2.0 op te nemen als 'pas toe of leg uit'-standaard op de lijst met open standaarden. Opname van de standaard is wel gebonden aan de voorwaarde dat de beheerdocumentatie van de standaard vastgesteld is en gepubliceerd op de website het BIM Loket.

Als functioneel toepassingsgebied voor COINS 2.0 wordt geadviseerd:

COINS moet worden toegepast op het in samenhang vastleggen en uitwisselen van informatie en documenten tussen opdrachtgevers en opdrachtnemers gedurende de gehele levenscyclus van bouwtrajecten.

Daarbij kan op de 'pas toe of leg uit' lijst nog worden toegelicht dat COINS 2.0 dus relevant blijft zolang een (bouw)object bestaat.

Als organisatorisch werkingsgebied van COINS 2.0 wordt geadviseerd:

Nederlandse overheden (Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen) en instellingen uit de (semi-)publieke sector.

Ad 2 Additionele adviezen ten aanzien van de adoptie van de standaard

Ten aanzien van de adoptie van de standaard worden de volgende oproepen gedaan:

1. Het BIM Loket wordt opgeroepen om een dialoog met gebruikers en softwareleveranciers op te zetten over het juist gebruiken van de standaard.
2. Het BIM Loket wordt opgeroepen om begin 2018 de vastgestelde en gepubliceerde beheerdocumentatie onder de aandacht te brengen bij (potentieel) gebruikers van COINS.
3. Het BIM Loket wordt opgeroepen om ook documentatie voor softwareleveranciers op te stellen, zoals een implementatiehandleiding.
4. Softwareleveranciers worden opgeroepen om import- en exportfunctionaliteit te ontwikkelen zodat COINS-containers ingelezen en uitgeschreven kunnen worden.
5. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de Unie van Waterschappen (UvW) worden opgeroepen om

meer bekendheid te geven aan het nut en de noodzaak voor COINS. Het BIM Loket kan hier bij ondersteunen.

6. Het Forum Standaardisatie wordt geadviseerd om na anderhalf jaar te toetsen of er voldoende marktondersteuning is door softwareleveranciers.
7. Het Forum Standaardisatie wordt opgeroepen om meer duidelijkheid te geven over de handhaving van de 'pas toe of leg uit'-lijst.

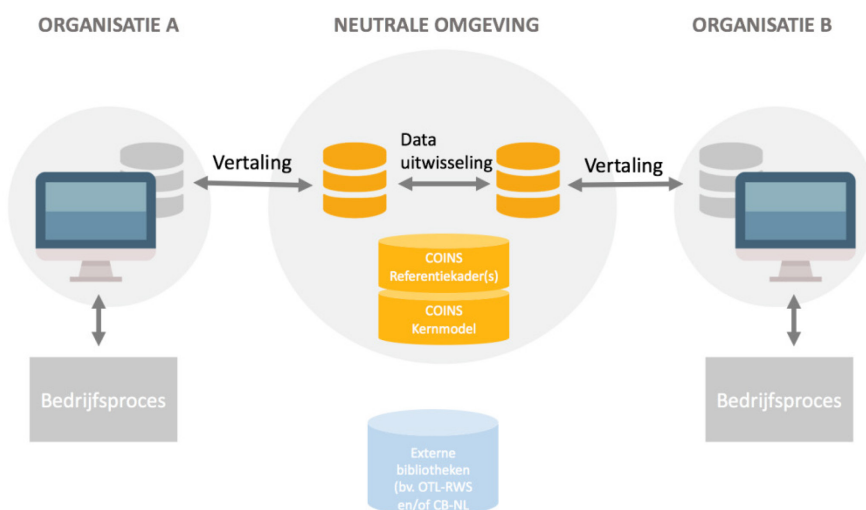
De opgeroepen partijen worden gevraagd om één jaar na opname van de standaard over de voortgang op deze punten te rapporteren aan het Forum Standaardisatie.

Toelichting

1. Waar gaat het inhoudelijk over?

In bouwprocessen wordt veel gebruik gemaakt van verschillende soorten informatie en documenten. Omdat (publieke) opdrachtgevers en opdrachtnemers verschillende softwaresystemen en/of methodieken gebruiken kunnen de informatie en documenten niet uitwisselbaar of leesbaar zijn. De standaard Constructieve Objecten en de Integratie van Processen en Systemen (COINS) maakt het mogelijk dat verschillende soorten informatie in samenhang in één container kunnen worden vastgelegd en uitgewisseld. Hierdoor kunnen (publieke) opdrachtgevers en opdrachtnemers samenwerken, ondanks dat zij verschillende systemen en/of methodieken gebruiken.

COINS bestaat uit een kernmodel, referentiekaders en een COINS-container uitwisselformaat. Het kernmodel legt de structurering van data vast. De referentiekader(s) worden gebruikt als richtlijn voor het gebruik van de standaard. Er zijn generieke referentiekaders opgesteld die als branchestandaard gezien kunnen worden. Naast deze kaders kunnen organisaties ook zelf referentiekaders en bibliotheken opstellen, bijvoorbeeld voor een specifiek project. De toepassing van het kernmodel van COINS vereist niet het gebruik van referentiekaders om de standaard te kunnen implementeren of te kunnen gebruiken.

Figuur 1. Werking COINS

2. Hoe is het proces verlopen?

COINS 2.0 is aangemeld door het BIM Loket op 26 april 2017. Door het Bureau Forum Standaardisatie is een intakegesprek gevoerd met de indiener van de standaard. Tijdens de intake is de standaard getoetst op de uitsluitingscriteria en is er een eerste inschatting gemaakt van de kansrijkheid van de procedure. Naar

aanleiding hiervan heeft het Forum Standaardisatie besloten de standaard in procedure te nemen. Op basis van dit besluit is een expertgroep op 14 september 2017 bijeengekomen om de standaard, de aandachtspunten en de openstaande vragen uit het voorbereidingsdossier te bespreken. Tijdens deze bijeenkomst is ook het advies ten aanzien van het functioneel toepassingsgebied vastgesteld. De bevindingen van de experts zijn vastgelegd in het expertadvies (zie bijlage 1).

Ten tijde van de expertbijeenkomst was het beheerproces van COINS 2.0 nog niet vastgesteld en gepubliceerd. De experts stelden daarom als voorwaarde voor een positief advies dat het beheerproces gepubliceerd en als voldoende open beoordeeld moest zijn bij de start van de openbare consultatie. Het BIM Loket heeft het beheerproces binnen deze tijdslimiet gepubliceerd en dit werd voldoende open bevonden (zie bijlage 2). Het expertadvies is vervolgens van 23 februari – 23 maart 2018 beschikbaar gesteld voor publieke consultatie. MinIenW heeft een reactie gegeven tijdens de publieke consultatie (zie bijlage 3).

3. Hoe scoort de standaard op de toetsingscriteria?

Open standaardisatieproces

COINS wordt beheerd door het BIM Loket, een onafhankelijke stichting zonder winstoogmerk. De beheerdocumentatie is onlangs herzien en gepubliceerd voor openbare consultatie. Geconcludeerd wordt dat het standaardisatieproces van het BIM Loket voldoende open is: de beheerprocedures zijn goed gedocumenteerd, er is geen lidmaatschap, het besluitvormingsproces is toegankelijk voor alle belanghebbenden en dit proces doet zoveel mogelijk recht aan de verschillende belanghebbenden. Het beheerproces is open en transparant. Het intellectueel eigendomsrecht op de standaard is onherroepelijk royalty-free voor eenieder beschikbaar onder de Creative Commons BY-SA 4.0-licentie. Leden van de beheercommissie tekenen bij installatie in de beheercommissie een Afstandsverklaring Intellectueel Eigendom waarmee zij afstand doen van het intellectueel eigendom.

Het BIM Loket heeft nog geen ervaring met de uitvoering van het beheerproces. Dit wordt niet als een belemmering gezien, aangezien het beheerproces van VISI leidend is geweest bij het opstellen van de beheerdocumentatie van het BIM Loket. CROW heeft, als beheerder van VISI, in 2014 het predicaat 'uitstekend beheer' ontvangen voor het beheerproces van de standaard.

De opname van COINS 2.0 op de 'pas toe of leg uit'-lijst is gebonden aan de voorwaarde dat de beheerdocumentatie vastgesteld en gepubliceerd is op de website van het BIM Loket.

N.B. een volledige toetsing van het criterium 'Open standaardisatieproces' is als bijlage aan dit forumadvies toegevoegd.

Toegevoegde waarde

Door het gebruik van COINS kunnen (publieke) opdrachtgevers en opdrachtnemers gedurende de levenscyclus van een bouwproces digitaal informatie uitwisselen, zelfs als zij gebruik maken van andere software. COINS verbetert de samenwerking, verlaagt de transactiekosten, vermindert de faalkosten en verbetert de kwaliteit van de informatie die wordt uitgewisseld en die van de bouwwerken. De kosten voor de implementatie van COINS zit voornamelijk in het op orde brengen van de ICT-huishouding van de betrokken organisaties en het bekend raken met de standaard. De verwachting is dat de implementatiekosten van COINS

2.0 lager zijn dan die van COINS 1.0, de voorloper van COINS 2.0. COINS 2.0 is eenvoudiger geworden en kwalitatief beter. Het lerend effect van een organisatie en schaalvoordelen dragen ook bij aan de lagere kosten voor de implementatie van COINS 2.0.

Draagvlak

COINS 2.0 wordt in toenemende mate gebruikt binnen projecten door onder andere gebruikt door Rijkswaterstaat, gemeente Rotterdam, gemeente Amsterdam, provincie Gelderland en provincie Noord-Holland. De standaard wordt in één van de grootste infrastructurele projecten van de komende jaren toegepast door de opdrachtgeverscombinatie gemeente Amsterdam, Rijkswaterstaat en ProRail. De bekendheid van de standaard onder (semi-)overheden is echter nog niet voldoende. Hoewel meerdere leveranciers ondersteuning voor de standaard bieden, loopt de ontwikkeling van COINS in de softwarepakketten nog een beetje achter. Om dit te stimuleren zijn twee adoptieadviezen opgesteld.

Nieuwe versies van COINS bevatten voornamelijk uitbreidingen op de functionaliteiten van de standaard, waardoor oudere versies niet compatibel zijn met de meest recente versie. Gebruikers worden geadviseerd om gedurende de looptijd van een contract niet een andere versie van de standaard te gaan gebruiken, tenzij dit gezamenlijk wordt afgesproken.

Opname bevordert de adoptie

Opname van de standaarden is een passend middel om een bredere adoptie van de standaard binnen de (semi-)overheid te bevorderen. Ook kan de opname op de lijst een stimulerende werking hebben op de ondersteuning van COINS door leveranciers.

Toelichting van eventuele risico's

Er zijn geen specifieke risico's geïdentificeerd. De beveiliging van het transport van COINS-containers is een aandachtspunt voor gebruikers van de standaard. Er zijn standaarden die hierin voorzien, waaronder VISI.

4. Wat is de conclusie van de expertgroep en de consultatie?

Conclusie van de expertgroep

De expertgroep adviseert het Forum Standaardisatie en het Overheidsbreed Beleidsoverleg Digitale Overheid om COINS 2.0 op te nemen op de lijst met open standaarden, met 'pas toe of leg uit'-verplichting. Opname van de standaard is wel gebonden aan de voorwaarde dat de beheerdocumentatie van de standaard vastgesteld en gepubliceerd is op de website het BIM Loket.

Eventuele aanvullingen vanuit de consultatie

Tijdens de openbare consultatie van het expertadvies is één reactie ontvangen van het MinIenW via het CIO-Beraad (zie bijlage 3). De reactie van MinIenW bestond uit vragen over:

1. Organisaties die niet positief zijn over COINS.
Reactie: De expertgroep is dusdanig samengesteld dat deze alle belangen vertegenwoordigd. In zowel de expertgroep als de openbare consultatie manifesteerden zich geen tegenstanders van de opname van de standaard op de 'pas toe of leg uit' lijst.
2. De consequentie van de opname van COINS 2.0 op de 'pas toe of leg uit'-lijst voor organisaties die COINS 1.1 gebruiken.
Reactie: Wanneer COINS 2.0 op de 'pas toe of leg uit'-lijst wordt opgenomen zijn de organisaties uit het organisatorisch werkingsgebied verplicht om, indien

relevant, de standaard uit te vragen bij de aanschaf of (door)ontwikkeling van een ICT-dienst of ICT-product. (Semi)Overheidsorganisaties die nu al gebruik maken van een oudere versie van COINS kunnen dit blijven doen binnen de huidige aangekochte softwarepakketten. Gebruikers worden geadviseerd om gedurende de looptijd van een contract niet een andere versie van de standaard te gaan gebruiken, tenzij dit gezamenlijk wordt afgesproken.

3. Het gebruik van RDF/OWL in COINS 1.1 en of dit wenselijk is.
Reactie: COINS maakt intern gebruik van RDF(S) en OWL. Het gebruik van beide standaarden wordt door het Forum Standaardisatie aanbevolen.

In de vragen van MinIenW wordt geen reden gezien om het expertadvies te herzien of om aanvullende adviezen te geven.

5. Welke additionele adviezen zijn er ten aanzien van de adoptie van de standaard?

Naar aanleiding van de expertgroep zijn er bij opname op de lijst met open standaarden de volgende oproepen ten aanzien van de adoptie van de standaard te doen:

1. Het BIM Loket wordt opgeroepen om een dialoog met gebruikers en softwareleveranciers op te zetten over het juist gebruiken van de standaard.
2. Het BIM Loket wordt opgeroepen om begin 2018 de vastgestelde en gepubliceerde beheerdocumentatie onder de aandacht te brengen bij (potentieel) gebruikers van COINS.
3. Het BIM Loket wordt opgeroepen om ook documentatie voor softwareleveranciers op te stellen, zoals een implementatiehandleiding.
4. Softwareleveranciers worden opgeroepen om import- en exportfunctionaliteit te ontwikkelen zodat COINS-containers ingelezen en uitgeschreven kunnen worden.
5. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de Unie van Waterschappen (UvW) worden opgeroepen om meer bekendheid te geven aan het nut en de noodzaak voor COINS. Het BIM Loket kan hier bij ondersteunen.
6. Het Forum Standaardisatie wordt geadviseerd om na anderhalf jaar te toetsen of er voldoende marktondersteuning is door softwareleveranciers.
7. Het Forum Standaardisatie wordt opgeroepen om meer duidelijkheid te geven over de handhaving van de 'pas toe of leg uit'-lijst.

De opgeroepen partijen worden gevraagd om één jaar na opname van de standaard over de voortgang op deze punten te rapporteren aan het Forum Standaardisatie.

Bijlagen

1. Expertadvies COINS 2.0:
https://www.forumstandaardisatie.nl/sites/default/files/FS/2018/0425/20171_004-Expertadvies-COINS.pdf
2. Toetsing criterium 'Open standaardisatieproces' COINS 2.0:
https://www.forumstandaardisatie.nl/sites/default/files/FS/2018/0425/20171_004-Expertadvies-COINS.pdf
3. Reactie MinIenW n.a.v. consultatieronde:
https://www.forumstandaardisatie.nl/sites/default/files/FS/2018/0425/20180_329-Reactie-uit-openbare-consultatie-COINS-2.0.pdf